

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Marienlyst 2020

Beskrevet både i forhold til 0-2 årige børn samt 3-6 årige børn.

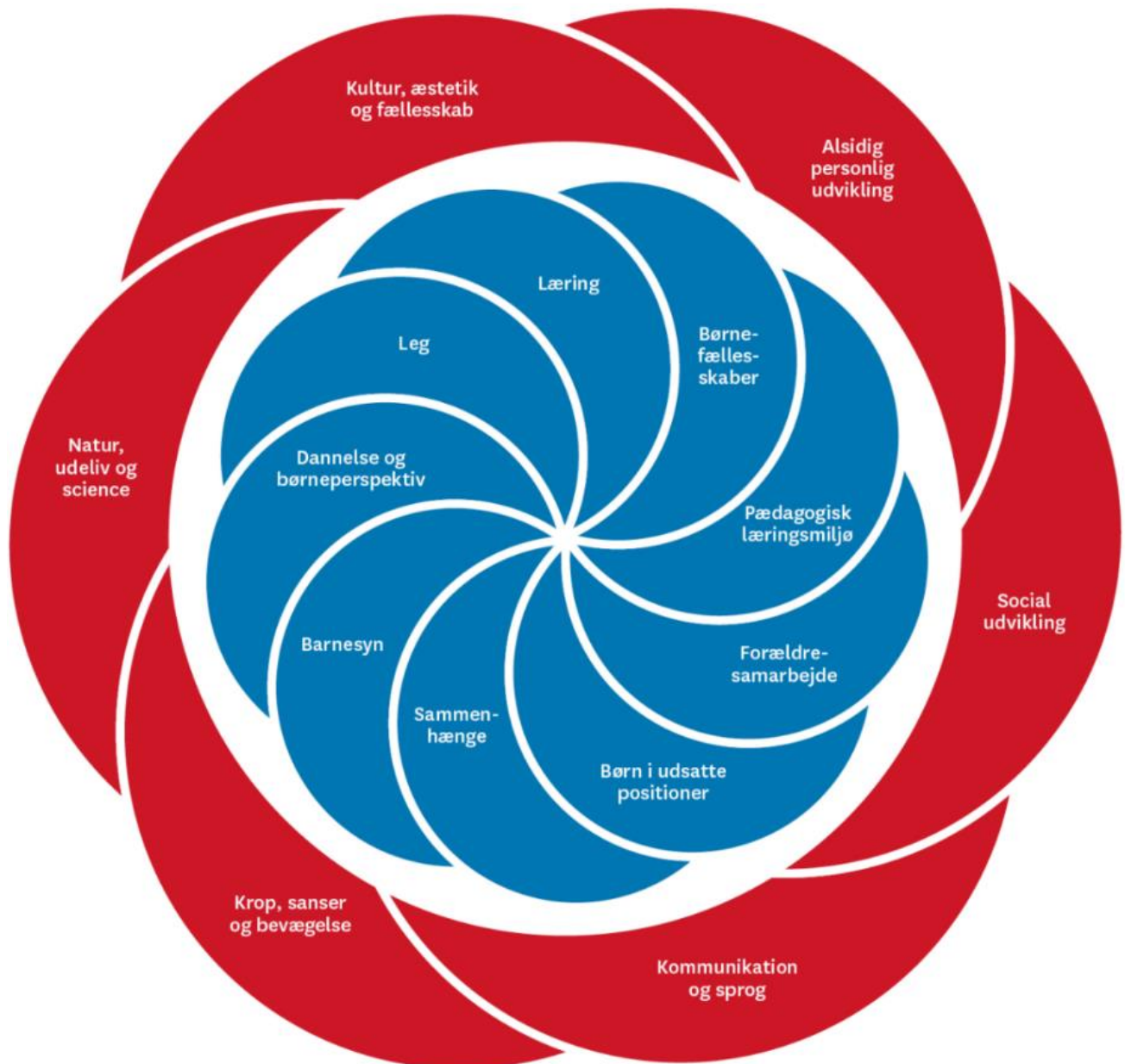
Indhold

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Marienlyst 2020.....	1
.....	1
Blomsten:	3
Praktiske oplysninger:	4
Det pædagogiske grundlag	5
1. Leg, Læring og Børnefællesskaber: (3 elementer sammenskrevet)	5
2. Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv: (2 elementer sammenskrevet).....	5
3. Pædagogisk læringsmiljø	6
4. Samarbejde med forældre om børns læring.....	6
5. Børn i udsatte positioner	7
6. Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere).....	7
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	8
1. Alsidig personlig udvikling	10
2. Social udvikling.....	12
3. Kommunikation og sprog	14
4. Krop, sanser og bevægelse	17
3. Natur, udeliv og science.....	20
4. Kultur, æstetik og fællesskab	22
Inddragelse af lokalsamfundet	24
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	24

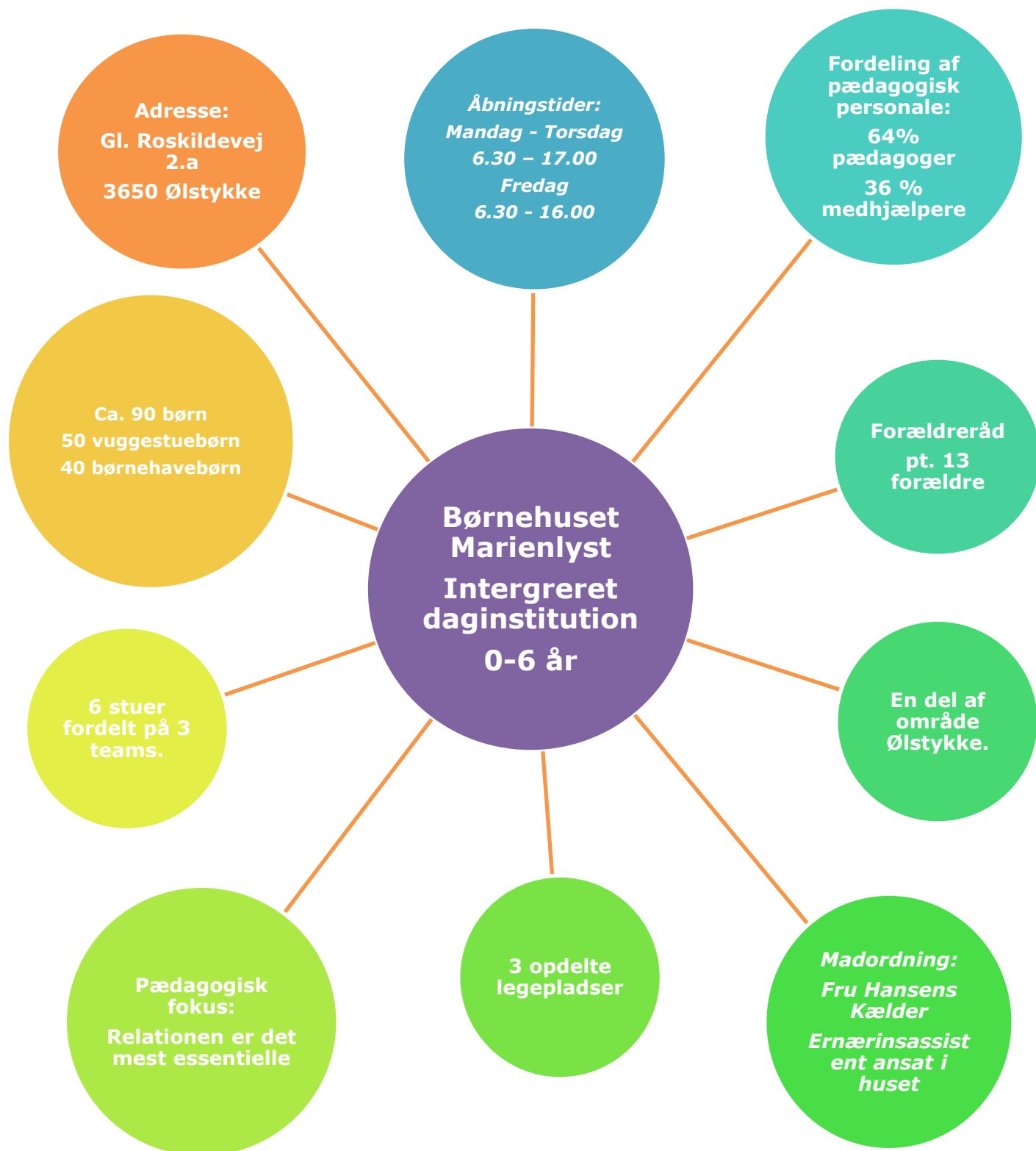
Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Blomsten:

Praktiske oplysninger:

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

Det pædagogiske grundlag er beskrevet for hele område Ølstykkets daginstitutioner.

1. Leg, Læring og Børnefællesskaber: (3 elementer sammenskrevet)

Alle børn skal opleve at være en del af børnefællesskabet. Igennem leg og læring arbejder vi med, at børn får mulighed for at agere både som individ og i fællesskab. Det pædagogiske personale er rollemodeller i alle sammenhænge.

- Vi er bevidste om vores rolle, position og måde at agere på – både i ord og handlinger.
- Vi skal sikre en opmærksomhed på hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.
- Vi skaber rammer for læringsmuligheder i leg, rutiner og aktiviteter.
- Være bevidste om, at relationen altid er den voksnes ansvar
- Vi skal skabe glæde
- Være nysgerrige og undre os sammen med børnene
- Være fysisk og mentalt nærværende

2. Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv: (2 elementer sammenskrevet)

Alle børn har ret til at blive inddraget og hørt, hvilket er essentielt for barnets udvikling af identitet. Med respekt for barnets livsvilkår forsøger vi at forstå barnets oplevelser og handlinger.

Barnets stemme skal inddrages og barnet inviteres til at deltage aktivt i demokratiske processer:

- Vi skaber muligheder for barnets aktive deltagelse i dagligdagen
- Vi følger børnenes spor
- Være tilgængelige og nysgerrige på barnet
- Arbejde med ICDP som pædagogisk redskab
- Se børnene individuelt

- Tage børnene alvorligt, så de oplever sig mødt og forstået
- Anerkende barnet og lade barnet være medbestemmende indenfor de givne rammer
- Børn skal have lov at øve sig
- Have en anerkendende og respektfuld tilgang til både børn og voksne

3. Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljøet er afgørende for, at børn lærer, trives, dannes og udvikler sig igennem leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner. Det pædagogiske læringsmiljøet er til stede hele dagen og sker i alle interaktioner.

- Vi skaber differentierede læringsmiljøer, der møder det enkelte barn og børnegruppens nærmeste zone for udvikling
- Læringsmiljøet skal udvikles i en konstant proces af refleksion, udvikling og evaluering
- Skabe æstetisk inspirerende læringsmiljøer
- Det pædagogiske læringsmiljø praktiseres med udgangspunkt i Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.

4. Samarbejde med forældre om børns læring

Vi skal skabe rammer for et tillidsfuldt og respektfuldt konstruktivt samarbejde med alle forældre og sammen være nysgerrig på børnenes perspektiver

- Kontinuerlig forventnings afstemning mellem forældre og institution
- Dialog sker løbende i dagligdagen samt i rammesatte møder.
- Dialoger i dagligdagen omkring succeser/ udfordringer hos barnet, som man sammen kan udveksle perspektiver og fremtidige handle muligheder til.
- Med udgangspunkt i trivselsvurderingerne afholdes samtaler, hvor det enkelte barns trivsel og udvikling er i fokus samt tillige barnets deltagelse i børnefællesskabet. Der udveksles erfaringer og perspektiver samt at der aftales et fremtidigt arbejde med barnets trivsel.
- Vi har fokus på at inddrage forældrene i forhold til barnets læringspotentiale samt nærmeste udviklingszone.
- Område bestyrelsen inddrages i forhold til deres input til et konstruktivt samarbejde mellem forældre og institution.

5. Børn i udsatte positioner

Vi arbejder fokuseret med ICDP som metode til, at kvalificere interaktionen mellem barn og voksen hvilket er særligt betydningsfuldt for børn i udsatte positioner.

- Vi skaber differentierede læringsmiljøer, der møder det enkelte barn og børnegruppens nærmeste zone for udvikling
- Læringsmiljøet skal udvikles i en konstant proces af refleksion, udvikling og evaluering
- Det pædagogiske læringsmiljø praktiseres med udgangspunkt i Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.
- For at tilrette lægge et pædagogisk læringsmiljø som tilgodeser børn i udsatte positioner inddrages andre faggrupper, som er behjælpelig med at nuancere og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Vi har fokus på hvordan vi beskriver og italesætter børn i udsatte positioner. Vi beskriver barnets potentialer, ressourcer og dernæst hvilke udfordringer barnet har og i hvilke situationer.
- Vi arbejder kontinuerligt med handleplaner for at skabe et kvalitativt pædagogisk arbejde omkring barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

6. Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

Skal vi måske skrive noget her?

- *Overgang fra institution til skole er et skifte i barnets liv. Vi arbejder i område Ølstykke derfor med at skabe en tryk og sammenhængende overgang.*
- *Der er udarbejdet en folder i området som relaterer sig til kommunens folder om den "gode overgang". Heri er beskrevet konkrete tiltag på arbejdet med den gode overgang.*
- *Dagtilbuddene arbejder kontinuerligt med aldersrelaterede grupper. Det sidste år inden skolestart er der særligt fokus på, eks. fordybelse, vedholdenhed og selvhjulpenhed tilpasset børnenes udviklingsniveau.*

Praksisfortællinger:

1. Det er i middagsstunden hvor alle vågne børn er samlet i alrummet. Der hænger et skema i alrummet så alle voksne ved hvilken rolle de skal have. Der er 8 børn hvor af 3 af dem er i gang med at spise frokost ved bordet, der sidder en voksen sammen med de børn. På gulvet sidder der en voksen som leger med to børn i

det store legehus, de leger gemmeleg. I krybberummet er der en voksen, som er i gang med at hjælpe to børn til at falde i søvn. Der er lidt uro på gulvet, den voksne skiftes til at trøste børnene og har flere siddende på skødet. De børn som er kede af det kommer fra samme stue, de har svært ved at finde ro og det smitter af på de øvrige børn. Ved bordet sidder en voksen som er fra den samme stue, som de grædende børn. De voksne aftaler at bytte roller, for at se om det kan have en positiv effekt på børnene. Efter skiftet kommer der hurtigt ro på de grædende børn, de stopper med at være urolige og efter kort tid søger de væk fra den voksne og er klar til at udforske alrummet. Den voksne bliver siddende på gulvet og søger kontakt med nogle af de andre børn.

2. Kl. er lidt i halv 8 og på nuværende tidspunkt er der to voksne samt 14 børn. Den ene voksen sidder med et barn på skødet som lige er blevet afleveret og som har brug for en tryk favn. Den anden voksen sidder på en madras tæt på nogle andre børn der kravler op i vindueskarmen og hopper ned på en madras. Stemningen på stuen er god. Selvom der er mange børn samlet er alle beskæftiget i leg og børnene virker alle glade og tilfredse. Få minutter efter træder en voksen mere ind på stuen. Flere af børnene viser stor begejstring og løber hen for at give den voksne et kram. De voksne kigger på hinanden og uden videre verbal kommunikation begynder de at benævne at børnene skal ned på deres egne stuer. Børnene som skal med begynder selv at gå/kravle hen mod døren. De voksne hjælpes ad med at få de børn som ikke selv kan gå op i favnen, mens andre børn måske lige har brug for en hånd. Døren åbnes og børnene begynder at gå ned mod de to andre stuer. Nogle børn løber i modsat retning. Imens den ene voksen fortsætter ned på stuen med de børn der følger med, hjælper den anden voksen de resterende børn ved at tage dem i hånden eller italesætte at vi skal ned på stuen. Til sidst følger de sidste børn med og alle er nu inde på stuerne. Her er døren mellem de to stuer åben. Døren forbliver åben og børnene leger der hvor de har lyst og/eller føler sig trygge. Kl. 8 møder der tilsvarende 2 voksne ind og døren i mellem stuerne lukkes. Her er det ikke en nødvendighed at børnene er på deres respektive stuer, men bliver på den stue de har lyst (lidt endnu).

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling

2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del er udarbejdet af børnehuset Marienlyst faglige fyrtårne.

1. Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnehuset Marienlyst:

Alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer når barnet sætter egne kompetencer i spil i fællesskabet og bidrager med egne initiativer. Når barnet udviser tryghed ved at kommunikere via kropssprog eller talesprog. Bevidsthed om egen kropslig formåen og turde rykke grænser.

Til daglig arbejder vi i små grupper for at tilgodese barnets individuelle og sociale udviklingspotentiale, samt fokus på den nærmeste udviklingszone. Vi anerkender barnets følelser og behov ved at italesætte for at skabe en fælles forståelse. Vi arbejder med visualisering i dagligdagen så barnets forståelse understøttes igennem flere sanser.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. Leg:

Et barn leger på stuen. Barnet kravler ind under et bord, da der ligger et stykke lege tøj. Barnet kravler ud igen, rejser sig og slå hovedet let op i bordet. Barnet tager sig til hovedet kigger skævt på den voksne. Den voksne tager sig på hovedet, rynker lidt på panden og siger "Av der slog du lige hovedet.". Barnet vender sig om og kigger på bordet, hvorefter barnet leger videre på stuen.

2. Det er efter samling og flere børn er i gang med at lege på gulvet. Ida kigger op på tavlen og genkender sit eget billede – Se det er Ida, siger hun med stor begejstring i stemmen. Det er Ida` billede som hænger og viser at hun er bordformand i denne uge. Ida siger igen denne gang endnu højere se og

nu er der en voksen som for øjenkontakt med Ida og siger, ja det er dig som er bordformand denne uge. Børnene bliver delt op i mindre grupper og Ida er i en gruppe som har aktivitet uden for stuen. Inden frokost kommer Ida tilbage på stuen og skal vaske hænder sammen med to andre børn. Da de er færdige på badeværelset for Ida igen øje på sit eget billede og vil denne gang gerne have de to andre børn til at se på billedet. Det er de ikke så interesseret i, den voksne komme ud fra badeværelset og kan se Ida står og se lidt ked af det ud. Den voksne siger, det er jo dig der er bordformand Ida og straks bliver Ida glad og løber hen til døren for at komme med hen til køkkenet og hente madvognen. Da Ida kommer til køkkenet er der meget larm for børnehavebørn og Ida står meget tæt på den voksne fra hendes stue som er med til at hente vognen. Hun vil ikke tæt på køkkenet og hente vognen, det er først på vejen tilbage hvor der igen er ro, at Ida tager fat på vognen og hjælper med at skubbe den. Inde på stuen er Ida med til at dække bord med kopper og tallerkener. Det står i en højde hvor Ida selv kan nå det, den voksne benævner hvor langt Ida er nået og hvilket barns tur det er til at få en kop og tallerken. Da alle har fået sætter Ida sig på sin plads og er med til at tælle til 3 inden der bliver sagt værsgo´.

Børnehaven:

1. Det er morgen solen skinner og der kommer stille og roligt flere og flere børn i børnehaven. Vi sidder i sandkassen og børnene laver forskellige mad retter til de voksne. Der bliver lavet risengrød med sukker og smør, is med skumfidusser og meget andet. Børnene skiftes til at putte retterne i ovnene og på komfuret samt hælde kaffe i kopperne. Maden bliver pyntet med

regnorme, myrer og blomster, uhm det smagte dejligt. Skønt at observere fællesskabet og børnenes samarbejde hinanden imellem og deres grin.

2. En gruppe på fem børn vil gerne have en lille "pause". Jeg henter 2 Ipads med børnespil på. Der laves aftale om spilletid og der sættes en timetimer når tiden starter. Når timeren bibber skal der skiftes så en anden kan prøve. Jeg sætter timeren for første gang og efter at den har bibbet og skal til at sætte den igen siger børnene at de selv godt kan finde ud af at skiftes uden timeren. Jeg gav dem lov til selv at forsøge at styre det og kunne hurtigt konstatere, at børnene hjalp hinanden og skiftes til at spille samt gav gode råd til hinanden.

2. Social udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

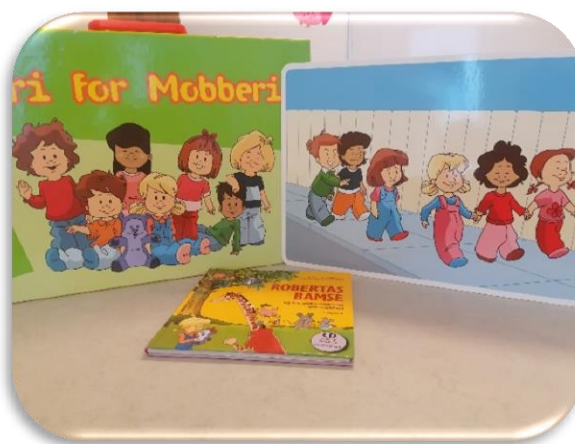
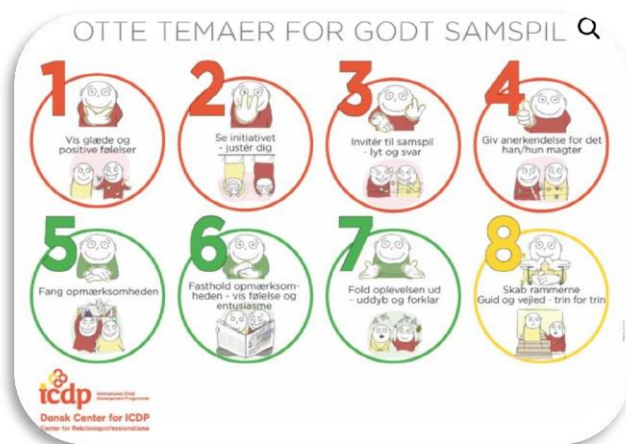
- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnehuset Marienlyst:

I Marienlyst kommer barnets sociale udvikling til udtryk ved at det føler sig værdifuld og medskabende i sociale sammenhænge. Vi har øje for at sammensætte differentierede fællesskaber, hvor alle har mulighed for at bidrage. Vi giver plads til alle børn har forskellige udgangspunkter for deltagelse og har fokus på trygge rammer, hvor mangfoldighed ses som en ressource. Vi har en anerkendende tilgang til børnene og arbejder ud fra ICDP's 8 samspilstemaer og anvender systematisk værktøjer i ICDP til at kvalificere vores relations arbejde.

I dagligdagens aktiviteter har vi øje for at følge barnets initiativer og interesser. Vi er nysgerrige på hvad barnet får ud af aktiviteten og lægger vægt på processen. Vi arbejder aktivt med 'Fri for Mobberi', der støtter og guider børnene til at indgå i sociale fællesskaber på en hensigtsmæssig måde. Derudover arbejder vi med at børnene får øje på deres egen rolle i fællesskabet og hvordan de bidrager socialt eller hvordan de måske kan ændre en tilgang til fællesskabet. Social udvikling ses i alle læreplanstemaerne fx når barnet har øvet sig på at slå en kolbøtte og endelig lykkedes eller hjælper en ven til at lykkedes. Når legen bliver differentieret og der kan indgås kompromiser. Når man sandlegen i sandkassen går fra kage produktion til købmandsbutik osv. I alle

de sociale sammenhænge og forskellige aktiviteter børnene er den del af i løbet af dagen, sættes børnenes sociale kunnen i spil og vha. støtte og voksen guidning lærer de at mestre forskellige strategier i forskellige sammenhænge.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. Fire børn er samlet i ubåden. Tre af børnene leger mor, far og baby. Det 4. barn observerer på afstand de 3 andre børn lege. En gang imellem prøver det 4. barn, at gøre noget som passer til legen. Den voksne siger til de andre børn: "Se lige, der sidder da en ny baby ovre i sengen, kunne i ikke hjælpe babyen.". De 3 børn kigger på det 4. barn – skynder sig derovre og leger nu med den "nye" baby også. De leger alle fire indtil vi skal ind på stuen.

2. Madpakker: Vi sidder med eftermiddagsmadpakkerne ved bordet på højre side sidder V, han har nogle wraps med. Den voksne ser dem og siger wauu lækker madpakke. V holder sig for ørene når han tager noget mad i munden. Den voksne siger: Du kan trylle maden ned i maven år du holder dig for ørene. V: Tager mere i munden og skynder sig at holde sig for ørene og tykke og synke og åbne munden.

Den voksne: wauu hvor sejt du tryller! Det bliver en leg og de andre børn prøver at trylle på deres egne måder. Der bliver grint og der er en god stemning og V. får spist sin madpakke, som han ellers normalt ikke får spist så meget af.

3. Samling.

Kl. er ca. 8.45 og det er tid til samling. En voksen fortæller børnene, at nu er det tid til at de skal synge, og børnene begynder at kravle op på deres stole. Et barn bliver siddende på gulvet, og ryster på hovedet, da

den voksne siger "kom karl, kom med op og syng". Barnet ryster igen på hovedet, og siger nej. De voksne lader ham sidde på gulvet. Den ene voksen siger "ej vi må lige se hvis tur det er til at vælge sange i dag". Børnene kigger op på planchen hvor der kommer til at hænge 3 billeder af børnene, som skal vælge en sang. Den voksne siger "i dag er det Karls, Signe og Idas tur". Karl kigger op fra gulvet. "karl det er din tur i dag, kommer du ikke og vælger en sang fra kufferten". Karl smiler lidt, og kigger ned.

Han rejser sig og kommer hen til bordet og griner. Han vælger med det samme frøen fra sangkufferten.

Børnehaven:

1. Det er morgen, et barn har lidt svært ved at blive afleveret. Jeg får sammen med mor og barn aftalt at vi vinker til mor ved hegnet, når hun kører forbi. Vi tæller for at se, hvor mange sekunder der går før mor kommer til syne og barnet får vinket til sin mor. Derefter sidder vi på bænken og barnet kravler op på skødet af mig. Vi sidder og putter og synger en masse gode sange. Efter lidt tid er barnet klar til at lege med sine venner.

2. Selvrefleksion:

En gruppe børn leger te-selvskab på stuen. Pludselig får de den ide at fylde vand i tekanden og hælde det i tekopperne. De voksne på stuen overvejer at gribe ind og stoppe legen, som hurtigt kan ende i vandpjaskeri, men de stopper i stedet op og tænker om det virkelig er så slemt. De aftaler at lade legen fortsætte og observere legen på afstand. Legen går strygende og rigtig mange børn er samlet om bordet og hygger sig med hinanden. Vandet ender naturligvis over hele bordet og på gulvet og stort set alle børn skal have tørre bukser på. En virkelig god leg ender med lidt ekstra oprydningsarbejde, men det har været det hele værd, for alle havde

det sjovt.

3. Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnehuset Marienlyst:

I Marienlyst understøttes sproget ved italesættelse og forberedelse af dagligdagen. Kommunikation og sprog kommer til udtryk gennem barnets stemme i fællesskabet, enten verbalt eller nonverbalt, vi er bevidste om at komme ned i børnehøjde og se barnets perspektiv. Kommunikation og sprog foregår hele dagen i alt hvad vi foretager os, hvad enten det er rytmik med sang og bevægelse, i de sociale fællesskaber, hvor en leg etableres, i rollelegen, indsamling af viden om et emne eller om vi fisker efter haletudser.

Vuggestuen:

I vuggestuen benyttes "Tegn til tale" for at understøtte det talte sprog. Vi anerkender og sætter ord på børns følelser og hensigter. Gentagelse er også en vigtig faktor fx under samling er der faste rammer og en struktur, der skaber tryghed for det enkelte barn til at komme til udtryk. Via sange, rim og remser og fagter leger vi med sprog og kommunikation.

Børnehaven:

I børnehaven bruger vi dialogisk læsning, hvor vi skaber sproglig kontakt og kommunikation med andre. De pædagogiske aktiviteter understøtter dialog og evnen til at kunne aflæse den anden verbalt og nonverbalt. Gennem spil, sang, leg og pædagogiske aktiviteter styrkes kommunikative strategier, både individuelt men også i fællesskabet. Vi arbejder med "Sprogspor", der er et sprogstimulerende materiale udviklet af bibliotekerne. Her arbejder vi bl.a. med fokusord, lydlig opmærksomhed, koncentration og sprogforståelse. Dagen i børnehaven starter med en kort morgensamling, hvor vi synger, rimer og bliver præsenteret dagens indhold. Dette stiller bl.a. store krav til at kunne lytte og modtage fælles beskeder, for derefter at kunne udføre dem.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. Efter endt frokost leger de 4 store børn i ubåden. Pædagogen finder sangnettet frem og alle børnene sætter sig på madrassen. De hiver alle sammen i kortene, da de gerne vil vælge en sang. Pædagogen fortæller børnene, at alle nok skal få lov til at vælge en sang, men at vi gør det én ad gangen. Første barn siger med det samme, uden at kigge på sangkortene, "det skal være den med

skyderen. Vi bladde i kortene til vi finder det med en skyder på – Jeg er en glad lille cowboy. Vi starter med at synge sangen. På kortet er der forskellige andre billeder som passer til de forskellige vers. Undervejs i sangen, peger pædagogen på de forskellige billeder på kortet som passer til det vi synger om. Et barn peger pludselig på bålet og siger: "Der er ild". Vi stopper med at synge og snakker om, at det er et bål og hvad cowboyerne bruger bålet til – hvad siger sangen?

Andet barn: "Ild, åh nej, av!".

Herefter går samtalen videre med vand og ild og alle børnene kommer med inputs.

2. Duplo:

Efter at have spist frokost, går den ene voksen i gang med at putte børn udenfor mens en anden tørre borde af og den tredje sidder på gulvet. En af pigerne som hedder Liv er gået over for at bygge med duplo. Hun sætter klodserne fast på en duplo-plade. Der bliver også bygget ovenpå hinanden. En af drengene som hedder Kim kommer over og tager fat i klodserne på pladen, hiver dem af og kaster dem ned på gulvet. Liv råber op og den voksne kommer over. Hun så hvad der skete mens hun sadovre i legekøkkenet med nogle andre børn. Den voksne lægger armen om Liv og kigger over på Kim og siger "Liv siger stop" og viser med hånden. "Liv kan ikke lide at du ødelægger hendes tårn". Hun kigger på Liv og siger "Jeg kan godt forstå at du bliver sur". Og fortsætter, "Jeg kan sætte kurven her i mellem jer, hvis du også gerne vil være med til at bygge" mens hun ser over på Kim. Den voksne rejser sig og Kim ser op på hende mens han tager en klods fra kurven og smiler. De står nu på hver sin side af duplo-pladen og bygger.

3. Frøen:

Vi sidder til samling på stuen, hvor kufferten går på skift mellem de børn som er valgt med billeder oppe på "tavlen". Til sidste bliver det Hannas tur, hun åbner kufferten og roder lidt rundt med hånden nede imellem tingene. Hun hiver til sidst en lille frø op af kufferten og peger over mod døren. De voksne kigger der over og opdager frøkostumet som hænger på knagen ovre ved døren. Den ene voksen siger, "det er rigtig, der ovre er der også en frø". "Den kan du godt lide at have på". Alle tæller til 1,2,3 og der bliver sunget "Mubah, sagde en lille grøn frø". Da samlingen er slut og madkasser er lagt tilbage i kurven går Hanna straks hen og peger op på frøkostumet. Den voksne går hen og tager kostumet ned mens hun siger "du vil gerne have frøkostumet på" og rækker barnet det.

Børnehaven:

1. Vi arbejder med leg og fællesskaber og jeg har tre drenge med til brætspil. En af drengene har været væk fra børnehaven i en længere periode. Drengen er to-sproget og har stadigvæk lidt

svært ved det danske sprog. Vi starter spillet og han er glad og deltager. De to andre drenge snakker meget men er rigtig gode til at huske deres ven som ikke siger noget. Alle tre er med i spillet og når terningen ryger på gulvet griner de højlydt. Den to-sprogede dreng virker til at føle sig veltilpas og trods det "manglende" sprog har de tre drenge et godt fællesskab omkring spillet. Mange af spillets elementer fortælles via fagter både fra den voksne og børnene. De aflæser hinandens kropssprog og mimik hvilket er nok for at de alle forstå spillet og kan hygge sig med det.

2. Vi er ude på legepladsen og skal til at spise eftermiddagsmad, så alle børnene skal samles. Før vi skal spise eftermiddagsmaden skal hænderne vaskes. For at undgå kø og ventetid aftaler jeg med min kollega, at hun går ind og henter madkasserne og stiller sig klar ved bænke. Min opgave er, at give de forskellige børn besked om at vaske hænder og gå hen til bænke. Nogle børn skal guides og støttes mere end andre, så dem er jeg tættere på. Børnene tager ansvar for deres opgaver og følger beskederne rigtig godt og ender henne ved bænke, hvor de får deres madpakke og drikkedunk. Hele processen kører glimrende og da børnene er færdige går de ud og leger videre. Flere børn sidder og venter ved bænke efter de er færdige for at vente på deres venner.

4. Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnehuset Marienlyst:

I Marienlyst oplever vi glæde ved at bruge kroppen aktivt i lege, samt skaber en bevidsthed om kroppens

muligheder. Vi er bevidste om ikke at sætte for mange begrænsninger for kropslig udfoldelse, men i stedet guide og sætte rammer så alle får mulighed for at opfylde det kropslige behov. Om behovet er for at få ro og mærke sig selv eller have et fysisk højt aktivitetsniveau. Vi kommunikerer og aflæser hinanden gennem kropssprog.

Hele dagligdagens dynamik i både børnehave og vuggestue stiller krav til kroppens kunnen fx at kunne sidde stille på stolen, tage tøj/overtøj på, cykle eller løbe ude på legepladsen, bearbejde sanselige indtryk som fx regn, sand eller måltider eller mærke sult, tørst, kulde, varme mm.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. En voksen synger om, at børnene løber. Flere børn kommer til og løber i ring ved den voksne. Når den er slut, stopper børnene op og kigger spændt på den voksne. Den voksne skifter og synger om at børnene hopper. Alle børnene griner og begynder at hoppe. De kigger igen spændt og nu synger de om at børnene drejer. Det fortsætter med mange bevægelser.

2. Aktivitet på stuen

Børnene er delt op i grupper, og 3 børn sidder rundt om et bord inde på stuen, og 1 barn leger nede på gulvet. Den voksne har gjort klar til en aktivitet, hvor hun har dækket op med dug, grene, blade, kogler og ler. Børnene skal bruge deres taktile sans, mærke på forskellige materialer og finmotorikken bliver styrket. Den voksne fortæller at børnene skal sætte tingene, som børnene selv har været med til at finde ude i naturen, i leret. 3 børn går straks i gang og børnene er meget koncentreret. Den voksne kalder på Anna som sidder nede på gulvet og siger kom og vær med. Anna ryster på hovedet. Den voksne rejser sig og fortæller Anna hun kan sidde hos hende ved bordet. Det vil hun gerne. Den voksne ligger leret foran Anna og begynder at vise hvordan man kan forme leret og sætte ting fast i. Anna begynder lige så stille og røre ved leret. Hun vil gerne over på sin egen stol og sig længe og leger med leret.

3. Rytmik:

Tre voksne og 11 børn er til rytmik i fællesrummet. De starter som de plejer, hvor de synger goddag til alle stuerne og følger ellers programmet. Børnene begynder at løbe i forskellige retninger, fjoller og pjatter med hinanden. De tre voksne kigger på hinanden og beslutter at springe videre i programmet til sanglegen "svup Karoline". Børnene griner, smiler og løber rundt efter lopperne. Derefter hjælper børnene med at bygge en motorikbane, hvor børnene skal balancere, vente på tur m.m. Til sidst bliver der ryddet op og stablet puder ovre i hjørnet og de voksne beder børnene om at ligge sig i på måtterne. De voksne sætter afslapningsmusik

på, så børnene kan falde til ro inden frokost og mærke hvordan kroppen føles, en af de voksne spørger med en viskende stemme om børnene kan mærke hjertet der banker inden i kroppen. Børnene bliver helt stille og mærker efter. På skift forlader hver stue rytmikrummet og går stille tilbage til egen stue for at vaske hænder.

Børnehaven:

1. Det er tidlig morgen, en dreng har trukket sig væk efter aflevering og sidder alene oppe på bakken. Jeg får øje på ham og spørger, om jeg må komme op til ham, hvortil at han siger ja. Vi sidder sammen oppe på de sorte rør. Jeg nusser ham på ryggen, mens vi sankker om vind og vejr, Fortnite og hans nye sko. Jeg spørger om jeg må tegne ham på ryggen, han lyser helt op og siger, "Jaa, så kan vi skiftes". God ide siger jeg, vi skiftes til at tegne og gætte. Da vi har leget dette et stykke tid, siger han, at jeg meget gerne må tegne ham på ryggen hele tiden. Det gør jeg. Han tager mine arme og fører dem rund om ham. Jeg skal holde om ham mens han gætter. Når jeg flytter mine arme væk, tager han dem igen og siger "du skal holde om mig", hvilke jeg så bare gør, imens vi sidder der.
2. En gruppe på 6 børn, der alle har samme alder, er i rytmikrummet. Vi har på forhånd snakket om, at vi skal lave en balancebane ud af vores skum møbler. Alle børn går straks i gang med at bygge og den voksne hjælper til, samt guider børnene i hvordan en bane kan bygges op. Børnene får bygget en rigtig god bane op og der leges koncentreret i ca. 20 min.

En pige gemmer sig under en bro, der er bygget ud af skum møblerne. De andre børn kommer hen og vil også gerne være med til at gemme sig. Der opstår en mindre konflikt idet der ikke er plads til alle børnene under broen. Den voksne foreslår at de leger " De 3 bukkebruse", men med 2 trolde og 4 bukkebruse, så kan alle skiftes til at være under broen og at trampe på broen. Den er alle børnene med på og de bygger balancebanen lidt om, så den bedre passer til historien. Den voksne guider børnene igennem historien de første par gange og derefter leger de legen alene. Flere skummøbler bliver integreret i legen og brugt som træer, buske og huse.

3. Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnehuset Marienlyst:

I Marienlyst arbejder vi med at alle børn oplever og sanser naturen fx på ture ud af huset, leg på legepladsen, ved at bygge en snemand eller lave mudderkager. Vi opfordrer børnene til at udforske og vise nysgerrighed om naturen, dens materialer

og vi bruger aktivt naturen som sanseapparat. Kreativitet og fantasi bliver udforsket og udfordret i vores udendørs legemiljøer fx ved at bygge en hule, eksperimentere med vand, sand mm. Børnene bliver bevidste om naturens ressourcer og hvordan disse kan bruges i leg eller til at eksperimentere med, samt ved at vise glæde ved at vise eller fortælle, hvad de har lavet.

Vi udvikler en fælles forståelse for at naturen er noget vi skal passe på og at vi alle har et fælles ansvar – selv det at samle et stykke skrald op betyder meget. Udeliv stiller store krav til børnenes kropslige formåen, både fin -og grovmotorisk, samt taktilsansen. Naturen giver plads til at lege kan opstå upåagtet på tværs af stuer, grupper og på denne måde skabe differentierede fællesskaber.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. Fire børn er på tur. Børnene øver sig i, holde i hånd to og to og kigge efter biler, når de skal over vejen. Vi går på stierne ved træer og buske. Børnene finder grene og sten. A tager en kæmpe gren med sig. Vi når en lille bro med vand under (å). A sætter sig på knæ og stikker sin lange gren ned i vandet og siger stolt: "Se jeg fisker". De andre børn vender om og kommer til. Sætter sig på knæ og ligger sig på maven og kigger ned i vandet. Vi snakker om, hvad de ser i vandet. Snakken går på fisk, krokodiller og slanger.

2. Det hagler udenfor. Børnene ser på haglene gennem vinduet. Ét barn siger at det regner. Den voksne snakker med børnene om, hvad hagl er. Den voksne åbner vinduet og tager en lille håndfuld af det hagl der ligger i vinduet. Børnene får noget af det i hånden. Der blive nævnt at det er koldt samt observere børnene at det langsomt forsvinder (smelter).

Børnehaven:

1. Alle børn skal på legepladsen efter frokost og får besked på at tage regntøj på. Det har regnet rigtig meget hele dagen og der er store vandpytter udenfor. Alle glæder sig til at komme ud at lege i vandpytterne og solen skinner nu fra en skyfri himmel. To drenge er især draget af vandpytterne. Deres leg starter med at de fylder vand op i spande og transporterer det over på mudderbakken. Efter mange ture frem og tilbage fra vandpyt til mudderbakke er begge drenge blevet meget beskidte. De beslutter sig for at vaske regntøj og gummistøvler af i den største vandpyt, som i virkeligheden nok mest minder om en lille badepøl. En voksen kommer hen og spørger hvad de laver? Drengene svarer med store smil at de da bare er ved at tage et bad. Den voksne tænker "hvad er det værste, der kan ske?" og lader de to drenge "bade" i vandpytten. Drengene har en fest og ender med at blive helt gennemblødte. Den voksne spørger om de er færdige med at tage et bad og det er de. De går alle tre ind, drengene får tørt tøj på og går ud på legepladsen igen, hvor drengene stadig leger med vand, men holder sig til at fylde det i spande og lave en sø i gruset.

2. En dag i middagsstunden ude på legepladsen var nogle børn i gang med at lede efter dyr ved bålpladsen. De finder noget der ligner æg under den ene træstamme. Alle er nysgerrige på hvad det er. En voksen foreslår at vi henter et terrarium, som vi kan putte dyrene i og følge udviklingen over de næste uger. Terrariet har tre rum og vi finder hurtigt ud af, at alle tre rum skal fyldes op. Vi gætter på at det er snegle æg og børnene kommer med input til hvad babysnegle

spiser. Der bliver puttet jord, blade, små grene og græs ned til æggene. Børnene fylder ligeledes de andre rum op med ting fra legepladsen. Regnorme og jord i det ene og æbler og svampe i det andet.

Over de næste uger fulgte vi udviklingen i tarrariet som stod på stuen og børnene passede æggene og regnormene med mad og vand. Undervejs kunne vi se regnormene bygge gange i jorden og svampene rådne (og lugte)

Efter ca. 3,5 uge var æggene klækket og vi fandt små snegle og bænkebidere. Vi satte efterfølgende alle dyrene fri og lugten af rådden jord forlod stuen.

4. Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Børnehuset Marienlyst:

I Marienlyst arbejder vi med at give børnene mulighed for at møde nye sider af sig selv gennem kultur, æstetik og fællesskaber. Børnene får mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder og opnår en forståelse for det mangfoldige fællesskab, de er en del af til hverdag. Vi støtter op om at barnet har en værdi i sig selv og for fællesskabet ved at give plads til de kreative og fantasifulde udtryk, samt æstetiske udfoldelse.

Vi voksne er rollemodeller, der går foran og viser vej, går ved siden af og opmuntrer og går bagerst hvor vi støtter, guider og hjælper. Vi er bevidste om at skabe en tryk ramme, hvor børnene får plads til at øve sig, begå fejl samt at lykkes enten individuelt eller i fællesskabet.

Vi fejrer fælles traditioner, såsom påske, fastelavn og jul, hvor det er legen og børneperspektivet, der er i fokus.

Praksis eksempler:

Vuggestuen:

1. Det er frokosttid. Alle børn sidder ved bordene på deres respektive pladser. Der sidder en voksen ved hver af de to borde. Den tredje voksen anretter det sidste mad på sit bord. Ved et af bordene giver et barn udtryk

for at det er sultent. Den voksne ved bordet griber automatisk ud efter et rugbrød og begynder at smøre det. Dette ser den anden voksne og tager også automatisk fat i et rugbrød. I selvsamme udbrud bryder et barn (2-årig) ved det bord: "Nej, 1,2,3!". Hendes ansigtsudtryk viser forvirring. De to voksne slipper alt hvad de har i hænderne og griner fjoget. Den ene voksne anerkender barnet for at huske på vores rutiner og hvor flot det var at hun kunne give udtryk for det, og at vi jo selvfølgelig skal vente til alle er klar og sige "værsgo". I mellemtiden har den sidste voksen sat sig ved sit bord og er klar til at vi går i gang. De voksne kigger på hinanden og på børnene. En af dem siger: "Er i klar??". Vi siger (alle) i kor: "1,2,3, værsgo!". Barnet anviser nu hvad hun ønsker på sit rugbrød og alt er som det plejer.

2. Alle de store vuggestuebørn er samlet på en stue. Da det er fastelavn er alle børn og voksne klædt ud. Børnene bliver vejledt til, at sidde i en rundkreds/gruppe på gulvet. Pædagogen forklarer, hvad der skal foregå. At vi om lidt skal stå på en række og vi skiftes til at slå på tønden/posen. Først synger vi en fastelavnssang. Alle børn synger med og foreslår på skift, hvad vi nu skal synge om fx maske, hat, strømper osv.
3. 4 børn er samlet ude i ubåden. Børne hjælper hinanden og den voksne med at finde papir, pensler og maling. Børnene får i fællesskab lov til at vælge, hvilke farver de skal male med. I fællesskab får de båret materialerne tilbage til bordet i ubåden. Børnene hjælpes ad til at få forklæde på. Den voksne tager maling på en tallerken og børnene får hver en pensel. Børnene begynder at male, med de farver de har lyst til. Ét barn begynder at male med fingrene. Et andet barn studerer, fingre malingen og kigger på den voksne. Den voksne siger, at børnene gerne må male med fingrene, hvis de har lyst. 3 børn har lyst og maler med og på fingrene. Det 4. barn har ikke lyst til, at male på fingrene og forsætter med penslen.

Børnehaven:

1. Stuen har tidligere organiseret sig sådan, at en bordformand fra hvert bord har dækket sit bord. Det gav en del ventetid for de andre børn og dermed en del uro på stuen. Efter et dialogmøde i børnehaven kom det frem, at en anden stue organiserer sig således, at hvert enkelt barn henter kop, tallerken og bestik til sig selv. Det besluttede vi os ligeledes for at prøve af. Det gav langt mere ro på stuen i forbindelse med borddækning og vi brugte meget kortere tid på det og dermed mindre ventetid for børnene. Det samme gør sig gældende til formiddags- og eftermiddagsmad, hvor børnene henter deres egne madpakker. Vi tager et bord ad gangen, så ikke alle børn flokkes om madvognen på en gang.
2. Vi er netop blevet færdige med at spise frokost på stuen. De voksne fordeler sig hhv. på stuen, toilettet og den sidste rydder det sidste væk fra frokosten. Nogle børn er på toilettet, andre hjælper med at rydde op og

de sidste leger eller får læst højt fra en bog. Den voksne, der læser højt, bliver nødt til at rejse sig og siger at der lige går 2 minutter, så er hun tilbage. I mellemtiden kommer de børn, der har deltaget i højtlesningen, op at skændes omkring, hvor de skal sidde. Den voksne kommer tilbage og skal lige til at hjælpe med at løse konflikten, men ser at en af de store piger er i fuld gang med at mægle. Den store pige skifter mellem at sætte ord på de andres frustration og det ender med at hun løser konflikten. Alle sætter sig glade op i sofaen igen og højtlesningen kan fortsætte.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi bruger og besøger mange forskellige dele af lokalsamfundet omkring institutionen. Vi har ladcykler og gå busser i institutionen og vi tager hver uge på tur i små grupper i område.. Vi besøger spændende naturområder med eksempelvis bakker og vandløb, vi går på biblioteket hvor vi fokuserer på de sproglige miljøer og hvad vi eller børnene ellers finder spændende at undersøge.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi har stort fokus på at børnene har mulighed for at være i forskellige æstetisk inspirerende læringsmiljøer.

1. Vi har i vuggestuen flere fysiske rum, at udøve vores pædagogik i. Hvert rum har et fokusområde.
  - a. Sanserum med fokus på sansestimulering
  - b. Fællesrum med mulighed for både fysisk udfoldelse og sociale læring.
  - c. Aquarieret med fokus på sprogstimulering
  - d. Ubåden med fokus på fællesskab og social læring.
2. I børnehaven har vi en også forskellige rum at opdele børnene i:
  - a. Stuerne har fokus på små læringsmiljøer som tilgodeser alle børnenes ønsker og behov for udfoldelse
  - b. Vi har en grotte som aktivitets rum hvor primært de ældste børn udfolder sig.

- c. Derudover har vi et stort aktivitetsrum hvor der laves rytmik, diskotek, motorik bane og mange andre udfoldelser.
  - d. Sidste men ikke mindst et stort fællesrum hvor der er mulighed for lange bil og togbaner og kun børnenes fantasi sætter en grænse.
3. På stuerne har vi fokus på at skabe inspirerende læringsmiljøer. Pt er vi udfordret af Corona restriktioner hvorfor at vores miljøer er lidt anderledes for tiden.
  4. Vi arbejder dog med visualisering på flere niveauer til gavn for børnene.
  5. Vi arbejder med voksen orden og rollefordeling således at børnenes behov altid imødekommes.
  6. Vi har stort fokus på leg og at de voksne er medlegende og engagerede.
  7. Vores uderum har vi ligeledes fokus på at de skal imødekomme børnene behov for udfoldelse og give plads til fantasi og leg.
  8. Vi går jævnligt på opdagelse hos børnene omkring hvad de tænker og ønsker af legeting/miljøer i institutionen. Somme tider kan de imødekommes og andregang